

wo duże z zanikającymi opadami
w dzielnicach południowo-zachod-
nich. W godzinach popołudni-
owych skłonność do lokalnych burz.
Ciepłe. Temperatura maksymalna
od 30 st. na wschodzie do 22 st.
południowym zachodzie i wybrze-
żu.

Dzisiejszy serwis informacyjny
opracował **Zbyszek Kruszona**

Nowy kształt władzy

Mieszkaniec wsi czy miasteczka po to, żeby uzyskać decyzję administracyjną w ważnej dla siebie sprawie, prawie zawsze musi zwracać się do odpowiedniego organu władzy powiatowej. U siebie, w gromadzie, może uzyskać zaświadczenie, opinię, pieczęć na wniosek. Najniższe ogniwo władzy państwowej — gromadzkie rady narodowe, w obecnym swoim kształcie są zbyt słabe, by móc sprostać rosnącym potrzebom wsi.

Skoro tak, to — nasuwa się pytanie — czy nie można by po prostu wyposażać władz gromadzkich w większe kompetencje, a gromadom zapewnić silne zaplecze usługowo-produkcyjne dla rolnictwa, a także zaplecze kulturalno-oświatowe? O to właśnie chodzi. Gdyby jednak każdej obecnie istniejącej gromadzie, liczącej 2-3 tysiące mieszkańców, chcieć zafundować gminną spółdzielnię, spółdzielnię usługowo-wytwórczą, międzykółkową bazę maszynową, dom kultury, ośrodek zdrowia, szkołę zbiorczą — to przekraczałoby to możliwości kraju. Byłoby zarazem mar trawstwem, bo instytucje te nie mogłyby być należycie wykorzystywane. Dla małych gromad byłoby one instytucjami ponad miarę potrzeb, a ponadto słabymi kadrowo i fachowo.

Ażby uniknąć takiej ewentualności, Biuro Polityczne Komitetu Centralnego PZPR rozpatrzyło i zaakceptowało projekt, który łączy reorganizację władz terenowych na wsi i w małych miastach ze zmianami w podziale administracyjnym wsi. Reorganizacja ta dojdzie do skutku 1 stycznia 1973 roku.

Silna i samodzielna

Przewiduje się, że nowa gromada (być może, przyjmie się nazwę gmina) będzie silną jednostką gospodarczą — administracyjną, o dużym stopniu samodzielności. Uzyska ona nie tylko uprawnienia, ale i środki, które pozwolą jej decydować o kierunkach rozwoju gospodarczego wsi, zapewnić niezbędną bazę usług, zarówno produkcyjnych jak i socjalno-kulturalnych, a ponadto rozstrzygać (a nie tylko opiniować) sprawy mieszkańców.

Reorganizacja w niektórych przypadkach obejmie też władze małych miast, związanych z natury rzeczy z wsią i rolnictwem i mających stanowić w większej niż dotychczas mierze ich zaplecze usługowe. Tam, gdzie będzie to możliwe i potrzebne — połączy się miejskie i gromadzkie ogniwa władzy terenowej.

Jednocześnie zmianie ulegną terytorialne granice działalności instytucji działających na wsi. Każda nowa gromada ma mieć swoją gminną spółdzielnię lub jej filię, rozbudowaną sieć handlu i usług rzemieślniczych, spółdzielnię usługowo-wytwórczą, napraw maszyn

rolniczych, transportu rolniczego, konserwacji urządzeń komunalnych, a poza tym niezbędne placówki ochrony zdrowia, kulturalne i oświatowe.

Jeszcze w tym roku reorganizację gromad poprzedzi — tytułem eksperymentu — powstanie nowoczesnych 10 gromadzkich podstawowych szkół zbiorczych, takich, jakie do końca bieżącego pięciolecia powstaną w każdej gromadzie.

Szkoły te będą nie tylko kształciły uczniów w pełnym zakresie ośmiu klas, ale będą ponadto prowadziły klasy V-VIII dla uczniów opóźnionych w nauce, przygotowując ich jednocześnie zawodowo; w tych szkołach kontynuować będą naukę absolwenci wiejskich szkół czteroklasowych. Prowadzić one będą też ogniska przedszkolne dla dzieci mających rozpocząć naukę w pierwszej klasie. Będą one dysponowały wysokokwalifikowanymi zespołami nauczycielskimi, w których skład wejdą specjaliści wszystkich nauczanych tam przedmiotów.

Szerokie uprawnienia

Istotą projektu jest to, że mieszkańiec wsi czy miasteczka będzie mógł wszystkie swoje podstawowe potrzeby produkcyjne i społeczno-kulturalne — zaspokajać na terenie własnej, nowej gromady.

Według założeń reformy, władze nowej gromady otrzymają szerokie uprawnienia, pozwalające decydować w sprawach samorządności, zarządzania gospodarką terenową, wykonywania funkcji administracyjnych i koordynacji terenowej.

Odtąd gromadzkie rady narodowe będą uchwałyły pięcioletnie i roczne plany społeczno-gospodarczego działania oraz budżety na wykonywanie tych planów. Postanowienia tych planów będą miały moc wiążącą także dla instytucji niepodporządkowanych władzy gromadzkiej, a działających na wsi.

Dotychczas budżet gromad, pochodzący z dotacji, w przeszłości dwóch trzecich przeznaczany jest na fundusz płac dla administracji, nauczycieli, pracowników służby zdrowia, kultury. Nowe władze gromadskie mają natomiast dysponować własnymi środkami na pokrycie wydatków. Na budżet gromady — jak się przewiduje — składać się m. in. będą: dochody z podatku gruntowego i innych zobowiązań finansowych wsi, dochody z tytułu udziału w podatkach spółdzielczości wiejskiej, dochody z opłat skarbowych pobieranych od zakładów rzemieślniczych.

Rada i jej urząd

Dla podłożenia tym zwiększonym i jakościowo nowym zadaniom niezbędne będzie wzmocnienie zarówno gro-

madzkich rad narodowych, jak i ich urzędów. Po powiększeniu gromad, GRN-y będą liczyły więcej radnych niż obecnie. Oni też będą kształtowali i uchwalali plany rozwoju społeczno-gospodarczego i oni też będą kontrolowali wykonywanie uchwał.

By polepszyć skuteczność działania rad gromadzkich przewiduje się ich uwolnienie od supremacji administracji tj. organu wykonawczego, którym obecnie jest prezydium GRN. Połączenie to będzie umocnieniem aparatu wykonawczego rady. Urzędem gromadzkim będzie kierował naczelnik, powoływany przez prezydium rady powiatowej. Uzyska on uprawnienia do rozstrzygania spraw indywidualnych, dotyczących: produkcji rolnej, budownictwa, zdrowia i opieki społecznej, finansów, komunikacji drogowej, zezwoleń na handel uspołeczniony i prywatny oraz prowadzenie warsztatów rzemieślniczych, leśnictwa i łowiectwa, porządku publicznego, oświaty, kultury i wypoczynku.

Władze gromadzkie otrzymają więc szerokie uprawnienia, co jednak zarazem oznacza, że wzrosną także wymagania w stosunku do kwalifikacji fachowych osób zatrudnionych w instytucjach gromadzkich. Dotyczy to także doboru ludzi na stanowiska w urzędach gromadzkich: naczelników, sekretarzy, księgowych i referentów.

Reorganizacja gromad ułatwi rozwój rolnictwa i wsi. Jej podstawowe zadanie sprowadza się do — zgodnie z decyzjami VI Zjazdu partii — umocnienia administracji i pogłębienia samorządności oraz stworzenia lepszych warunków dalszego wzrostu produkcji rolnej, społeczno-ekonomicznego rozwoju wsi.

TADEUSZ KACZMAREK

Na miarę przyszłych potrzeb

Pięciolatka wielkopolskiego szkolnictwa

Przywykliśmy, że wielkopolskie szkolnictwo stawia sobie wysokie wymagania. Taki był program postępu pedagogicznego na lata 1966-70, uwieńczony pełnym sukcesem, taki jest nowy program nakreślony na bieżącą pięciolatkę, a zatytułowany „O dalszy postęp pedagogiczny w szkołach Wielkopolski”. Powstał on w oparciu o poprzednie doświadczenia i stanowi kontynuację dotychczasowej działalności zmierzającej do unowocześnienia pracy szkół. W odróżnieniu od poprzedniego, nowy program preferuje zagadnienia dydaktyczne i wychowawcze. Myślą przewodnią nowego programu jest troska o wysoką jakość nauczania, wysoki poziom pracy dydaktyczno-wychowawczej i lepsze przygotowanie młodzieży do dalszych studiów i pracy zawodowej.

ZAPEWNIĆ OPIEKĘ KAŻDEMU DZIECKU

Drogą wiodącą do realizacji tych zamierzeń jest m. in. rozszerzenie form opieki przedszkolnej nad dziećmi w mieście i na wsi. Planuje się, że do 1975 r. w przedszkolach Poznania znajdzie miejsce 60 procent dzieci, w miastach województwa — 40 proc. a na wsiach 25 proc. dzieci. Według założeń, we wrześniu przyszłego roku każde dziecko z miasta i 75 proc. ze wsi powinno mieć zapewnioną opiekę w ognisku przedszkolnym. Przed szkoła mają być nie tylko przechowalnie dzieci, lecz także miejscem ich intelektualnego rozwoju. Program wychowawczy przedszkola zostanie rozszerzony o naukę języków obcych, zajęcia techniczno-konstrukcyjne; więcej uwagi poświęci się pracy nad wyrów-

EDMUND REJEK: „...żeby wysiłek społeczny dał maksymalnie najlepszy efekt...”

Fot. — H. Kamza

Z dyrektorem poznańskiej DOKP a jednocześnie przewodniczącym Wojewódzkiego Komitetu Frontu Jedności Narodu Edmundem Rejkiem, odznaczonym w przededniu Święta Lipcowego w Belwederze Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, rozmawiamy natychmiast po jego powrocie ze stolicy.

— Nietawo jest chyba pogodzić tak odpowiedzialne funkcje

— Tak, to wielka odpowiedzialność i muszę przyznać, że nie udźwignąłbym jej, gdyby nie poparcie ogromnej rzeszy społeczników, którzy we Frontie Jedności Narodu widzą możliwość działania na rzecz naszej ojczyzny, swojego miasta czy wsi.

— Jeszcze mamy świeżo w pamięci piękną oprawę tegorocznych uroczystości Święta Lipcowego. Udało się na Golecinie, spotkanie w Pałacu Kultury z młodzieżą urodzoną 22 lipca, imprezy w powiatach, otwarcie Kolejki Dziecięcej nad Jeziorem Maltańskim. Duża w tym załuga działaczy FJN.

— Mamy satysfakcję, zwłaszcza brać kolejarską, która

NASZE ROZMOWY

NIE ZA WIEŚĆ ZAUFANIA

włożyła tyle trudu w uruchomienie Kolejki nad Maltą. En tuzjastyczne przyjęcie tego faktu przez dzieci i młodzież, a także dorosłych, było największą nagrodą dla społeczników. Wydaje się, że nad tym pięknym, położonym prawie w środku miasta, zbiornikiem wodnym, można zrobić znacznie więcej, aby uczynić z niego miejsce rekreacji dla tysięcy ludzi. Trzeba by też utworzyć wieniec ośrodków rekreacyjnych wokół Poznania, zagospodarować Jezioro Kierskie, Rusałkę...

— Piękna to wizja. I chyba możliwa do realizacji. Poznaniacy nie mogą dać się wyprowadzić przez znacznie mniejsze ośrodki powiatowe, które pod egidą FJN realizują wiele inicjatyw w zakresie rekreacji dla mieszkańców swoich miast.

— To prawda, w powiatach robi się bardzo dużo i to przeważnie w czynach społecznych. Przykładem mogą być Golina, Września czy Środa. Chodzi obecnie nie tylko o zagospodarowanie pasa 20 jezior otaczających w promieniu 20 kilometrów Poznań, lecz także uczeszczanych tras turystycznych. Nie jesteśmy bowiem na leżycie przygotowani na przyjmowanie dużej liczby turystów. Potrzebne jest lepsze zaopatrzenie w żywność, należy ta baza gastronomiczna i hotelowa. Musi być w tym względzie planowa gospodarka ze strony rad narodowych, jakaś kolejność podejmowanych zamierzeń, żeby wysiłek społeczny dał maksymalnie najlepszy efekt.

— W tym usprawnianiu naszego życia i gospodarki brać kolejarską odgrywa dużą rolę. Koleję przyrównuje się do nerwów w organizmie gospodarczym kraju. Transport ludzi i towarów

musi się stale udoskonalać. Jak to będzie wyglądało w poznańskiej DOKP?

— Nasze załogi czynią wszystko, aby lepiej obsługiwać klientów. W minionym półroczu przewieźliśmy ponad 52 miliony pasażerów, prawie o 800 tysięcy więcej niż w podobnym okresie roku ubiegłego. Największe kłopoty mamy w okresie letnim i w szczycie przewozów jesiennych. Dworce są wciąż przepełnione podróżnymi, taboru wprowadzić więcej, lecz jeszcze zbyt mało, aby wszystkim zapewnić wygodne warunki podróżowania.

Co nowego? Jakie udogodnienia? Otrzymałymi trochę lepszego taboru. Modernizujemy linie kolejowe. W nowym rozkładzie jazdy uwzględnimy życzenia dojeżdżających pracowników do ośrodków przemysłowych, takich jak Słupca, Gniezno, Śrem, Głogów.

— Będziemy więc szybciej i wygodniej jeździć, zwłaszcza po elektryfikacji najważniejszych linii. Kiedy to nastąpi?

— W latach 1975-1976 będziemy mieli zelektryfikowane całe linie kolejowe: Poznań — Gdynia, Poznań — Katowice. Myślimy o rozpracowaniu koncepcji wykorzystania zelektryfikowanego węzła poznańskiego do przewozów ludności w samym Poznaniu (system elektrycznych kolei miejskich), co wiąże się z modernizacją Dworca Głównego. Chcemy go zaprezentować w nowej szacie na 30-lecie PRL. Ruch towarowy zostanie przeniesiony do Franowa. To są zadania na przyszłą pięciolatkę.

Rozmawiała:

MARIA POLCYNOWA

W programie wielkopolskiego szkolnictwa uderza realność założeń. Lektura tego dokumentu przekonuje, że ma on wszelkie szanse urzeczywistnienia. Tym bardziej że opracowane zostaną nowe kryteria oceny pracy szkoły oraz kierowania szkołą a na nauczycieli nałożono obowiązek kształcenia i doskonalenia umiejętności zawodowych. Początkowo planowano, że do 1975 r. co najmniej 80 proc. nauczycieli szkół podstawowych osiągnie dodatkowe kwalifikacje oraz 100 proc. nauczycieli średnich szkół ogólnokształcących i zawodowych studia wyższe zaś przy wyższych uczelniach ma sta zorganizowane studia specjalistyczne studia podyplomowe dla nauczycieli. Obydwa terminy wyprzedzono.

Z MYŚLĄ O NAUCZYCIELACH

Odpowiednio do wysokich wymagań władze oświatowe postarały się o zabezpieczenie pedagogom właściwych warunków socjalno-bytowych. Poplepszaniu uległy warunki zdrowotne, formy organizowania wypoczynku, powstają nowe ośrodki czasowe. W przygotowaniu jest akt powołania Wojewódzkiej Poradni Specjalistycznej. Zatrószono się o przydział odzieży ochronnej dla nauczycieli fizyki, chemii, zajęć praktycznych i wychowania fizycznego. Najbardziej usatysfakcjonuje nauczycieli opracowany 5-letni program poprawy warunków mieszkaniowych. Do roku 1975 zbuduje się 1536 nowych mieszkań, przeważnie na wsi.

Zaakcentowane problemy dydaktyczno-wychowawcze ustalono na miarę potrzeb. Ich realizacja wymaga pełnej mobilizacji nie tylko nauczycieli, lecz również wszystkich sojuszników szkoły.

B. GRZEGORZEWSKA

Studenci na poligonie

Lipiec br. był dla kilku tysięcy studentów okresem wyjątkowej pracy i szkolenia wojskowego na poligonach. Tam utrwaliłi oni swe wiadomości ze studiów wojskowych. Na jednym z obozów duże umiejętności wykazali studenci WSR — Olsztyn z plutonu czołgów oraz studenci WSR — Kraków. Na zdjęciu: podchorążowie poznawają sprzęt bojowy.

Fot. — CAF

